

ADVIES 13-2009

Betreft : Ontwerp koninklijk besluit betreffende de bestrijding van infectieuze anemie bij paardachtigen en virale encefalitis bij paardachtigen (dossier Sci Com nr. 2008/27)

Advies gevalideerd door het Wetenschappelijk Comité op 10 april 2009

Samenvatting

Er wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd om een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bestrijding van infectieuze anemie en virale encefalitis bij paardachtigen te evalueren.

Het Wetenschappelijk Comité beveelt aan om het koninklijk besluit in twee afzonderlijke documenten op te splitsen: één over infectieuze paardenanemie en het andere over virale paardenencefalitis. De bijzondere eigenschappen van deze twee ziekten geven immers aanleiding tot verschillende maatregelen die moeten worden genomen bij verdenking en/of bevestiging van de ziektes.

Het Wetenschappelijk Comité maakt een aantal bemerkingsen, waarvan de belangrijkste betrekking hebben op :

- het weglaten, in het geval van virale encefalitis bij paardachtigen, van
 - het afmaken van de dieren,
 - de beperkingen op verplaatsingen,
 - het verbod om verdachte bedrijven te betreden, waarbij de bevolking door de burgemeester echter wel in kennis moet worden gesteld, en
 - de beperkingsgebieden, evenwel met behoud van een zone voor epidemiologisch onderzoek;
- het anders definiëren van de beperkende maatregelen op verplaatsingen in geval van uitbraak van infectieuze anemie bij paardachtigen en het anders definiëren van het opheffen van de maatregelen in de beperkingsgebieden voor die ziekte;
- het anders definiëren van de samenstelling, de taken en de wijze van bijeenroepen van de groep van deskundigen.

Het Comité doet ook aanbevelingen die buiten het bestek van het koninklijk besluit vallen en die betrekking hebben op West-Nijlkoorts (West Nile fever), met als belangrijkste :

- het aanmoedigen van de vroegtijdige opsporing en de melding van deze ziekte;
- de op gevoelige vogelsoorten toegespitste epidemiologische bewaking, en
- het uitwisselen van informatie tussen het Agentschap en de autoriteiten die bevoegd zijn voor de volksgezondheid.

Het Wetenschappelijk Comité vraagt om de twee nieuwe ontwerpen van koninklijk besluit opnieuw voor te leggen met het oog op een definitieve goedkeuring.

Summary

Opinion 13-2009 of the Scientific Committee of the FASFC on the control of infectious anaemia and viral encephalitis in equidae

The Scientific Committee is asked to evaluate a project of Royal Decree concerning the control of equine infectious anaemia and equine viral encephalitis.

The Scientific Committee recommends to subdivide the project of Royal Decree in two separate documents: one concerning equine infectious anaemia, and one concerning equine viral encephalitis. As a matter of fact, the particular features of these diseases result in different measures to be taken in case of suspicion and/or confirmation of these diseases.

The Scientific Committee makes several comments, of which the most important refer to:

- the suppression, in the case of equine viral encephalitis, of
 - the killing of the animals,
 - the restrictions of the movements,

- the prohibition to enter suspected exploitations, taking into account that the population has to be informed by the mayor, and
- the restricted zones, however with preservation of a zone for epidemiological investigation;
- the different defining of the movement restrictions in case of an outbreak of equine infectious anaemia, and the different defining of the suspension of the measures in the restricted zones for this disease;
- the different defining of the composition, the tasks and the convening modalities of the group of experts.

The Scientific Committee also makes recommendations out of the scope of the Royal decree and in relation to West Nile fever. The most important are:

- the stimulation or the early detection and of the declaration of this disease;
- the epidemiosurveillance targeted on susceptible bird populations, and
- an exchange of information between the Agency and the sanitary authorities competent for public health.

The Scientific Committee asks to resubmit the two new projects of Royal decree in view of final approval.

Sleutelwoorden

Infectieuze anemie bij paardachtigen – West-Nijlkoorts – virale encefalitis bij paardachtigen – opkomende dierenziekten

1. Referentietermen

Er wordt advies aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bestrijding van infectieuze anemie en virale encefalitis bij paardachtigen, opgesteld door de FOD Volksgezondheid.

Het ontwerp koninklijk besluit beoogt een wettelijke regeling in te voeren die operationeel wordt bij het uitbreken van infectieuze anemie bij paardachtigen (equine infectious anaemia, EIA) of van bepaalde vormen van virale encefalitis bij paardachtigen op het Belgische grondgebied. De betrokken virale encefalitiden zijn West-Nijlkoorts (West Nile fever; WN), Japanse encefalitis, (Japanese encephalitis, JE), West-Amerikaanse equine encefalitis (vroeger encefalomyelitis genoemd) (Western equine encephalitis, WEE), Oost-Amerikaanse equine encefalitis (vroeger encefalomyelitis genoemd) (Eastern equine encephalitis, EEE) en Venezolaanse equine encefalitis (vroeger encefalomyelitis genoemd) (Venezuelan equine encephalitis, VEE)). Die ziekten staan op de lijst van meldingsplichtige ziekten van de OIE en op de lijst van aangifteplichtige dierenziekten in België.

Overwegende de besprekingen tijdens de werkgroepvergaderingen van 15 januari en 20 februari 2009 en de plenaire zitting van 10 april 2009,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgende advies :

2. Advies

2.1. Algemene opmerking

- Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om twee afzonderlijke koninklijke besluiten te maken: één voor EIA en één voor virale paardenencefalitis omdat die twee ziekten niet dezelfde kenmerken vertonen. Met name:
 - is virale paardenencefalitis een zoönotische ziekte, dit in tegenstelling tot EIA;
 - verloopt de overdracht iatrogeen of mechanisch (passief via vectoren) voor EIA, wat het risico voor een epidemie verkleint, terwijl de overdracht actief via vectoren gebeurt voor virale paardenencefalitis, wat het risico voor een epidemie vergroot ;
 - verschilt de epidemiologie van beide ziekten. Meer bepaald :
 - vogels zijn uitbreidende gastheren en vormen een risicofactor voor WN. Naast vogels zijn varkens uitbreidende gastheren voor JE en spelen knaagdieren die rol voor WEE en VEE ;
 - de vectoren van sommige van deze ziekten werden aangetoond in België (bijvoorbeeld, voor EIA en WN) wat het epidemiologisch risico vergroot;
 - het epidemiologisch risico is in België groter voor EIA¹ en WN² dan voor de andere encefalitiden, EEE, WEE en VEE, die alleen op het Amerikaanse continent voorkomen en afhankelijk zijn van specifieke daar voorkomende ecosystemen. Hoewel JE thans alleen in Azië voorkomt, is het epidemiologische risico daarvan intermediair (in het bijzonder, bestaan van meer dan 90 vogelsoorten die een viremie van dit virus kunnen vertonen ; varkens zijn uitbreidende gastheren);

¹ Er deed zich de jongste jaren in Europa een toename van de incidentie voor van EIA (Italië, Ierland en Duitsland, sinds 2006; een tot drie uitbraken worden per jaar vastgesteld in Frankrijk (Thiry *et al.*, 2006) ; endemisch in Roemenië). Omdat echter alleen in de handel gebrachte paarden serologische onderzoeken ondergaan, beschikt men niet over nauwkeurige epidemiologische gegevens.

² WN komt voor in Frankrijk, Hongarije, Italië, Portugal, Roemenië, Rusland en Spanje.

- de verantwoordelijke virussen zijn verschillend (EIA : familie van de *Retroviridae*, geslacht *Lentivirus* ; WN en JE : familie van de *Flaviviridae*, geslacht *Flavivirus* ; WEE, EEE en VEE : familie van de *Togaviridae*, geslacht *Alphavirus*) ;
- in het geval van EIA, blijft het paard persistent besmet en blijft het bloed ervan levenslang infectieus. Het vormt daardoor een epidemiologisch risico. In het geval van WN en van de andere vormen van virale encefalitis (behalve de epizootische varianten van VEE waarvoor overdracht bij contacten tussen paarden mogelijk is) is het paard een epidemiologisch eindpunt, wat wil zeggen dat het niet in staat is de infectie door te geven. Het paard vormt daarom geen epidemiologisch risico.

Die bijzonderheden leiden tot verschillen in de maatregelen die bij verdenking of bevestiging van die verschillende ziekten moeten worden genomen. Bij voorbeeld zal in tegenstelling tot wat geldt voor EIA een verbod op verplaatsingen van paarden het epidemiologische risico voor WN niet doen afnemen omdat paarden de infectie niet doorgeven. Door twee afzonderlijke koninklijke besluiten op te stellen kan men de maatregelen die in de verschillende gevallen moeten worden genomen duidelijker aangeven.

2.2. Punctuele opmerkingen en aandachtspunten

- **Definities (artikel 2).** Het Wetenschappelijk Comité stelt het volgende voor:
 - 2° : « viremische titer » vervangen door « virale bloedlading » ; die definitie is niet relevant voor EIA omdat alleen paarden daar gevoelig aan zijn ;
 - 10° : de lijst van virale paardenencefalitiden uitbreiden tot « alle virale encefalitiden met zoönotische potentieel », om de mogelijkheid te voorzien al deze ziekten in het koninklijk besluit op te nemen (bijvoorbeeld het Saint-Louis encefalitis virus, het snowshoe hare-virus, het Kairi-virus, het Main drain-virus, het Powassan-virus) als de epidemiologische situatie dat later noodzakelijk mocht maken ;
 - 11° : « steekinsect » vervangen door « stekende geleedpotige », wat een meer algemene term is zodat alle stekende dieren erin begrepen zijn (teken zijn bijvoorbeeld geleedpotige vectoren die geen insecten zijn) ; de preciezere termen (« tabanidae », « culicidae », « muggen van het geslacht *Aedes* spp. of *Culex* spp. ») uit de lijst schrappen om deze lijst niet te beperken tot alleen die soorten en geslachten als er nieuwe wetenschappelijke inzichten komen ;
 - 12° : omdat dit ontwerp-KB in twee besluiten zal uiteenvallen (EIA en virale encefalitis), de definitie van incubatietijd schrappen en overal in de twee nieuwe ontwerpbesluiten de term « incubatietijd » vervangen door de maximumduur van respectievelijk 3 maand voor EIA en 2 weken voor encefalitis ; het Wetenschappelijk Comité gaat akkoord met de voorgestelde incubatietijden maar wijst erop dat ze maximale incubatietijden zijn en dat ze voor het koninklijk besluit in aanmerking werden genomen ;
 - 16° : geen rekening houden met de beperkingsgebieden voor virale paardenencefalitis (zie uitleg bij opmerking over artikel 9).
- **Verdenking (artikel 3).** Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om voor alle ziekten toe te voegen dat de erkende dierenarts het verdachte dier moet onderzoeken « binnen de 24 uur » om een snelle melding en het snel nemen van maatregelen te bevorderen.
 Het Wetenschappelijk Comité is ook van mening dat het de erkende dierenarts is en niet de sanitair verantwoordelijke die het vermoeden van ziekte aan het Agentschap moet melden.
 In verband met de verdenking van vectoriele ziekten kan het aspect « seizoen » een rol spelen omdat de seizoenen van invloed zijn op het aantal vectoren en hun activiteit. Het Comité wijst er echter op dat hoewel er (warme) perioden zijn waarin de waakzaamheid moet worden verhoogd, men erop moet voorzien zijn dat de vectorziekte ook in alle andere perioden kan optreden wegens de mogelijkheid dat vectoren tijdens de winterperiode overleven zoals reeds werd aangetoond in het geval van Blauwtong.

- Vastgestelde verdenking (**artikel 4, §2**). Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om « bevestigde verdenking » te vervangen door « bij een door een dierenarts vastgestelde verdenking » omdat het woord « bevestigd » verwarring kan doen ontstaan met de maatregelen die moeten worden genomen wanneer een verdenking wordt « bevestigd » door een laboratoriumonderzoek («bevestiging », « uitbraak »).
- Verbod op verplaatsingen. Het ontwerp van koninklijk besluit stelt dat bij verdenking (**artikel 4, §1, punt 3°**) of bij een door een dierenarts vastgesteld verdenking (**artikel 4, §3**), verplaatsingen van paarden verboden zijn. Het Wetenschappelijk Comité meent dat die maatregel gerechtvaardigd is voor EIA maar niet voor WN en voor de andere virale paardenencefalitiden, om de hierna volgende redenen:
 - het paard kan virale encefalitis niet overdragen, wat het belang van beperkingen op verplaatsingen verkleint ;
 - het opleggen van te strenge maatregelen dreigt de melding van verdenkingen te ontmoedigen ;
 - het blokkeren van bedrijven is in het geval van vectorziekten niet echt relevant omdat de vectoren zich wel kunnen verplaatsen.
 Het Wetenschappelijk Comité meent dat verplaatsingen van paarden pas verboden zouden moeten kunnen worden zodra de verdenking van WN wordt bevestigd op basis van een positief laboratoriumresultaat. Echter, omdat de kans bestaat dat verdachte besmette paarden naar het buitenland worden gebracht tijdens de periode waarop op het laboratoriumresultaat voor de bevestiging wordt gewacht, doet het Wetenschappelijk Comité het volgende voorstel : (1) verbod op verplaatsing van het dier dat klinische tekenen vertoont behalve om dat dier naar een plaats over te brengen met het oog op diagnosestelling of behandeling, en (2) verplaatsingen van de andere dieren van gevoelige soorten van het bedrijf (met inbegrip van de paarden die geen klinische tekenen vertonen) moeten vooraf goedgekeurd door het Agentschap.
- « Als huisdier gehouden » gevoelige soorten. Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om de term « dieren behorend tot een gevoelige soort » nader te bepalen door toevoeging van « als huisdier gehouden » voor de inventaris omdat het niet mogelijk is dieren van in het wild levende soorten te inventariseren (**artikel 4, §2, 2°**). Deze opmerking geldt eveneens voor **artikel 15, 2°**. Zij is ook van toepassing op **artikel 15, §2** omdat het Agentschap alleen bevoegd is voor als huisdier gehouden soorten en niet voor in het wild levende soorten.
- Inventaris van voorraden (**artikel 4, §2, 3°**). De inventaris van de voorraden sperma, eicellen en embryo's is niet relevant voor virale paardenencefalitis omdat de daarvoor verantwoordelijke virussen daarin niet voorkomen. De inventaris van de voorraden bloedproducten is daarentegen wel relevant voor virale encefalitis omdat die viremie veroorzaken.
- Op stal houden (**artikel 4, §3, 2°**). Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om de term « gevoelige soorten » te vervangen door « als huisdier gehouden gevoelige soorten » omdat het niet mogelijk is in het wild levende dieren op stal te houden. Die term « als huisdier gehouden gevoelige soorten » is alleen relevant in het geval van virale encefalitis omdat bij EIA geen andere soorten dan paardachtigen betrokken zijn. Met die laatste opmerking moet overal in het koninklijk besluit rekening worden gehouden.
- Verbod van toegang tot bedrijf in geval van een (al dan niet door een dierenarts vastgestelde) verdenking van virale paardenencefalitis (**artikel 4, §5, 1° en 2°**). Volgens het Wetenschappelijk Comité is dat verbod om de hierna volgende redenen niet gerechtvaardigd in geval van virale paardenencefalitis :
 - dat is te streng en dreigt bedrijven onnodig te stigmatiseren,

- o dat verbod houdt geen rekening met de mensen die in de buurt van het bedrijf wonen en betrokken partij zijn omdat vectoren zich naar hen toe kunnen verplaatsen,
- o de term « niet gemachtigde personen » kan moeilijk worden omschreven (bijvoorbeeld als het gaat om maneges waar de verzorging van de paarden verder moet kunnen plaatsvinden omwille van het dierenwelzijn) en
- o het paard kan als epidemiologisch eindpunt de besmetting niet doorgeven aan mensen.

Het Wetenschappelijk Comité is daarentegen voorstander van een verplichting tot informatieverstrekking (met name bescherming tegen vectoren) omdat het over een zoönotische ziekte gaat. Het stelt daarom voor om §5 te schrappen en vervangen door «wanneer de toestand dat rechtvaardigt (d.w.z. als de verdenking bestaat op een tijdstip dat reeds gevallen in België werden bevestigd en niet bij een eerste verdenking)” te voorzien in “de verplichting door de burgemeester om informatie te verstrekken aan de bevolking ». Dat voorstel geldt eveneens bij bevestiging. In die twee gevallen beoogt de informatie de bevolking te waarschuwen voor de te nemen voorzorgsmaatregelen om de besmette vector te bestrijden, dit om het risico van overdracht van insecten tot mensen te verminderen, aangezien paarden de besmetting niet doorgeven aan mensen.

- Opheffing van de maatregelen genomen bij verdenking (**artikel 5**). De twee zinnen van dit artikel moeten anders worden verwoord voor EIA en voor encefalitis waarbij rekening wordt gehouden met de binnen het bestek van dit advies gemaakte opmerkingen (met name de opmerkingen over het verbod van verplaatsingen, de beperkingsgebieden in geval van virale encefalitis, enz.).
- Afmaken (**artikel 6**). Terwijl afmaken kan worden opgelegd in het geval van EIA omdat het paard levenslang besmet blijft, is dit niet gerechtvaardigd in het geval van virale paardenencefalitis omdat het paard in dat geval de besmetting niet kan doorgeven en dus geen enkel epidemiologisch risico inhoudt. Afmaken zou daarentegen wel kunnen worden opgelegd voor bepaalde epizoötische varianten van VEE. Het afmaken is misschien echter niet noodzakelijk wegens de korte incubatietijd van deze ziekte. Anderzijds zal in onze streken een epidemie van deze ziekte, die een vochtig tropisch biotoop vereist, nooit lang persisteren. Met het oog op vereenvoudiging stelt het Wetenschappelijk Comité voor om de mogelijkheid tot afmaken weg te laten voor alle vormen van virale encefalitis en de groep van deskundigen de mogelijkheid te geven de eventuele noodzaak van afmaken in geval van virale paardenencefalitis te evalueren. Volgens diezelfde redenering is **artikel 14, 2°** (uitzondering op afmaken in bijzondere gevallen) ook niet van toepassing voor virale encefalitis.
- Reiniging en ontsmetting van het materieel (**artikel 8**). Die maatregel is alleen relevant voor EIA omdat in het geval van encefalitis geen paarden worden afgemaakt. Daarnaast twijfelt het Comité aan de relevantie van desinsectisatie (ontwikkeling van resistentie door de vectoren, verbodsbepalingen om milieu redenen, enz.). Reinigen en ontsmetten zijn daarentegen relevante maatregelen die moeten behouden worden.
- Beschermingsgebied (10 km) en toezichtsgebied (30 km) (**artikel 9**), en beperkingen van verplaatsingen bij uitbraak (**artikel 10**) in die beperkingsgebieden.
 - o **Virale paardenencefalitis.** Het Wetenschappelijk Comité meent dat het in acht nemen van een beschermingsgebied van 10 km om de hierna vermelde redenen niet relevant is in het geval van virale paardenencefalitis : (1) de actieradius van muggen en/of vogels is groter dan 10 km, (2) paarden geven de besmetting niet door zodat er geen wetenschappelijke basis is voor het instellen van een 10 km-gebied voor serologische onderzoeken.

Voor de epizoötische varianten van VEE kan een 10 km-gebied echter wel relevant lijken voor serologische onderzoeken omdat het paard in dat geval de besmetting wel kan doorgeven. Omdat het thans echter zeer weinig waarschijnlijk is dat een dergelijk virus in België wordt binnengebracht, is het niet nodig om deze uitzondering in het koninklijk besluit op te nemen. Een dergelijke maatregel zou bijvoorbeeld kunnen worden voorgesteld als ministerieel besluit door de groep van deskundigen als de epidemiologische situatie dat rechtvaardigt.

Het Wetenschappelijk Comité is daarentegen wel voorstander van het voorzien van een toezichtsgebied voor epidemiologische onderzoeken in geval van virale encefalitis. Het is immers efficiënter om de acties betreffende epidemiologische bewaking voor een opkomende ziekte in eerste instantie toe te spitsen op een beperkt gebied dan een onderzoek op het ganse grondgebied te maken. Bovendien maakt de afbakening van een toezichtsgebied het mogelijk om, rekening houdend met de complexe biologie van de vectoren, die vectoren grondiger op te sporen.

Anderzijds zijn beperkingen op verplaatsingen van paarden bij uitbraak van virale encefalitis tot een 30 km-gebied niet relevant omdat de paarden de besmetting niet kunnen doorgeven en dus geen enkel epidemiologisch risico inhouden (behalve in het geval van de epizoötische varianten van VEE). Het vaststellen van een toezichtsgebied behelst nu wel een beperking op verplaatsingen, wat tot verwarring kan leiden.

Tot besluit stelt het Wetenschappelijk Comité het volgende voor : (1) het begrip beperkingsgebied (beschermingsgebied en toezichtsgebied) helemaal weg te laten voor wat betreft virale paardenencefalitis (artikelen 9 en 10), (2) om toch rekening te houden met een gebied voor epidemiologisch onderzoek, in artikel 21 (groep van deskundigen) een paragraaf toe te voegen die stelt dat “de epidemiologische onderzoeken en het door deze onderzoeken betroffen gebied rondom de uitbraak worden gedefinieerd door de groep van deskundigen” en (3) dezelfde beperkingen op verplaatsingen op te leggen in geval van uitbraak als in geval van (vastgesteld) vermoeden (zie eerder in dit advies vermelde opmerking).

De andere maatregelen dan deze met betrekking op de beperking van verplaatsingen, die in het ontwerp van koninklijk besluit werden voorgesteld voor beperkingsgebieden mogen echter wel behouden blijven maar dan zonder verwijzing naar die beperkingsgebieden. Zo zou bijvoorbeeld **artikel 11** anders moeten worden verwoord.

- **Infectieuze paardenanemie.** Het Wetenschappelijk Comité meent dat het in aanmerking nemen van beperkingsgebieden relevant is voor EIA omdat de (passieve vectoriële) overdracht van die ziekte in de beginfase plaatselijk blijft. Die overdracht vereist immers de onderbreking van een bloedmaal van de vector op één dier en het vrij kort daarna weer nemen van dit bloedmaal op een ander dier, omdat het virus in de buitenomgeving snel inactief wordt. Dat heeft tot gevolg dat de vectoren van die ziekte (paardenvliegen en vliegen) de ziekte in eerste instantie pas over een klein gebied overbrengen, waarin welbepaalde maatregelen zoals epidemiologische onderzoeken kunnen worden genomen.

Het Wetenschappelijk Comité is het eens met de opgelegde beperkingen op verplaatsingen bij (vastgesteld) verdenking (zie hierboven). Wat de beperkingen op verplaatsingen bij bevestiging van EIA (artikel 10) betreft, raadt het Wetenschappelijk Comité aan om de paarden op stal te houden in de bedrijven waar gevallen bevestigd worden, verplaatsingen binnen de beperkingsgebieden te verbieden en verplaatsingen vanuit de beperkingsgebieden te verbieden behalve wanneer een voorafgaande machtiging van het Agentschap werd verkregen.

- Afwijkingen (**artikel 12**). Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om de woorden « met name » in te voegen na « op basis van » om de lijst met redenen voor het toestaan van afwijkingen niet te beperken.
- Maatregelen in speciale gevallen (**artikel 14, 1°**).
Het Comité raadt aan om zich ervan te vergewissen dat de dierenparken zijn opgenomen in de lijst van “bijzondere plaatsen” en dat de definitie van « omheind gebied » niet kan worden opgevat als een « wei ». Weiden moeten immers onder de definitie van een « bedrijf » vallen en mogen niet als bijzondere gevallen worden beschouwd.
Bovendien is het in het geval van EIA niet relevant om openbare inrichtingen zoals dierentuinen of natuurreservaten te sluiten omdat die ziekte niet zoönotisch is (dus geen gevaar voor besmetting van mensen) en omdat paarden geen toegang hebben tot die openbare inrichtingen (dus geen gevaar voor besmetting van paarden). Het Wetenschappelijk Comité stelt daarom voor de laatste zin van dat punt voor EIA weg te laten maar deze wel te behouden voor virale paardenencefalitis omdat dat wel een zoönotische ziekte is.
- Melding van gevallen bij wilde dieren (**artikel 15, §1**). Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om de term « vermoedelijk » te vervangen door de notie van “bevestigde besmetting” om eindeloze meldingen van het Agentschap aan de Gewesten te vermijden.
- Opheffing van de maatregelen (**hoofdstuk VII**). Gelet op de eerder gemaakte opmerkingen (beperkingsgebieden, afmaken, enz.) geldt dit hoofdstuk alleen voor EIA en VEE. De voorwaarden waarin in geval van virale paardenencefalitis (andere vormen dan VEE) eventueel genomen maatregelen worden opgeheven zouden in het nieuwe koninklijk besluit moeten worden aangegeven.
- Voorwaarden voor het opheffen van de maatregelen in het beperkingsgebied (**artikel 16, 1°, a en b**). Dit artikel geldt enkel voor EIA (en voor de epizoötische varianten van VEE). Om de zin in punt a) te verduidelijken, stelt het Wetenschappelijk Comité het volgende voor :
 - te preciseren « alle in artikel 6§2 bedoelde besmette paardachtigen op het in artikel 6§1 bedoelde bedrijf zijn gedood en verwijderd, of verplaatst » ;
 - door de term « of verplaatst » in te voegen, voorziet het Comité in de mogelijkheid van een alternatief voor het afmaken van de paarden waarbij die kunnen worden overgebracht naar een gebied waar zij geen risico voor besmetting meer inhouden. Die opmerking geldt ook voor **artikel 17, 1°, a**);
 - de woorden « of dat alle klinische symptomen verdwenen zijn », die tot verwarring leiden, weglaten, omdat in het geval van EIA dieren levenslang drager kunnen zijn zonder symptomen te vertonen met risico voor overdracht van de besmetting, ook nadat de klinische symptomen verdwenen zijn (zelfde opmerking voor **artikel 17, 1°, a**) ;
 - de term « desinsectisatie » weg te laten vanwege de beperkte efficiëntie van insecticiden (zelfde opmerking voor **artikel 17, 1°, a**) ; en
 - het woord « en » toe te voegen tussen de punten a) en b) om duidelijker aan te geven dat beide voorwaarden vervuld moeten zijn opdat de maatregelen zouden kunnen worden opgeheven.
- Diagnostische tests (**artikel 16, 1°, b, i**). Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om de aard van de diagnostische tests niet vast te leggen in het koninklijk besluit (bijvoorbeeld Coggins-tests) maar eerder in een ministerieel besluit dat makkelijker kan worden gewijzigd als de wetenschappelijke inzichten veranderen. Het stelt voor om de term « Coggins-tests » te vervangen door « resultaten van opsporingstests ».

- Voorwaarden voor het opheffen van de maatregelen in het toezichtsgebied (**artikel 17, 1°, a**). Omdat hoofdstuk VII alleen van toepassing is op EIA stelt het Comité voor de woorden « twee keer de incubatietijd » te vervangen door « 6 maand ». Daarnaast is punt c) van artikel 17 (« er is een epidemiologisch onderzoek met negatieve resultaten uitgevoerd ») te vaag. Het Wetenschappelijk Comité stelt voor daaraan toe te voegen: « in alle bedrijven van het beschermingsgebied » en er ook aan toe te voegen dat het onderzoek wordt « geëvalueerd door de groep van deskundigen ». Dat epidemiologisch onderzoek kan naast de tests ook een risicoanalyse omvatten.
- Diagnostische tests (**artikel 18**). Het Wetenschappelijk Comité wijst erop dat men thans niet beschikt over een diagnosemethode voor andere vormen van virale paardenencefalitis dan WN en JE. De benaming « Internationaal bureau voor besmettelijke veeziekten » moet worden vervangen door de huidige benaming « Wereldorganisatie voor diergezondheid (OIE)».
- Vaccinatie (**artikel 20**). Het Wetenschappelijk Comité meent dat vaccinatie een goed middel is om WN te bestrijden. Er bestaan thans drie types vaccins waarvan er één Europees geregistreerd is.
- Groep van deskundigen (**artikel 21**). Het Wetenschappelijk Comité meent dat:
 - de oprichting van een groep van deskundigen niet echt zinvol is voor EIA daar dit een bekende ziekte is maar dat dit wel van belang is voor WN (en voor de andere vormen van virale paardenencefalitis) aangezien deze ziekte in ons land een nieuw risico vormt ;
 - om de gelijktijdige oprichting van verschillende werkgroepen te vermijden, de groep van deskundigen zou opgericht moeten worden binnen het Wetenschappelijk Comité van het Agentschap dat, zoals bepaald is in artikel 13 van het Huishoudelijk Reglement, tijdelijke of permanente werkgroepen kan oprichten waarvan externe deskundigen lid kunnen zijn;
 - die groep van deskundigen nu reeds zou moeten worden samengesteld, d.w.z. proactief, voor het eventueel opkomen van één van de door dit koninklijk besluit getroffen ziekten;
 - die groep van deskundigen multidisciplinair moet zijn en er met name ook artsen en ornithologen in moeten zitten. Om de samenstelling van deze groep van deskundigen uit te breiden met competenties in plaats van met personen (die meerdere competenties kunnen hebben) wordt voorgesteld om artikel 21, §1 als volgt te formuleren : « groep van deskundigen met competenties op het vlak van epidemiologie, ornithologie, volksgezondheid (geneeskunde), diergeneeskunde, entomologie en virologie” ;
 - de groep van deskundigen de opdracht van de crisiscel van het FAVV niet zou moeten doorkruisen maar eerder in overleg met die cel zou moeten handelen. Er wordt daarom voorgesteld om
 - de systematische vergadering van de groep van deskundigen bij verdenking te schrappen en de betreffende zin in §2 te vervangen door een zin in de aard van « al naargelang van de epidemiologische situatie kan het FAVV de groep van deskundigen bijeenroepen », en
 - de zin in §3 te vervangen door « in geval van uitbraak kan het FAVV de groep van deskundigen bijeenroepen » ;
 - de mogelijkheid om de groep van deskundigen bijeen te roepen als de aanwezigheid van het WN-virus bij andere dieren dan paarden wordt bevestigd, d.w.z. bij vectoren of vogels (bijvoorbeeld bij actieve epidemiologische bewaking) of bij identificatie van een geval bij mensen zou moeten worden opgenomen in §3 van artikel 21. Er wordt voorgesteld om toe te voegen : « en in andere gevallen » na « virale paardenencefalitis », om alle mogelijkheden open te laten. Als de aanwezigheid van het virus bij vogels, vectoren of mensen bevestigd is, zou de groep van deskundigen aanbevelingen kunnen doen, bijvoorbeeld voor een serologische screening (IgM) bij paarden die asymptomatisch besmet zijn ;

- de groep van deskundigen zou ook als opdracht moeten hebben om de maatregelen die bij uitbraak zouden genomen zijn na enige tijd te evalueren, dit om sommige van die maatregelen waar nodig te kunnen bijsturen ;
 - de opdracht die in punt 7° aan de groep van deskundigen wordt toegewezen is niet relevant.
- Vergoeding voor herkauwers en varkens (**artikel 23, §1**). Die paragraaf is alleen voor WN van toepassing.
 - Afmaken bij overtreding (**artikel 25**). Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om de woorden « wordt onmiddellijk afgemaakt » te vervangen door « kan worden afgemaakt », omdat paarden als gezelschapsdieren worden beschouwd.
 - Het Wetenschappelijk Comité raadt aan om de Minister de mogelijkheid te bieden om indien nodig andere maatregelen te treffen.

2.3. Aanbevelingen

- Met het oog op een vroegtijdige opsporing van West-Nijlkoorts raadt het Wetenschappelijk Comité aan om zowel dierenartsen als artsen informatie te verstrekken over en bewust te maken van de klinische symptomen waardoor zij bedacht zijn op de mogelijkheid dat deze ziekte kan voorkomen bij paarden en mensen. Belangrijk in dat verband is elk symptoom van aandoening van het (centrale) zenuwstelsel dat niet door andere gekende oorzaken kan worden verklaard (zoals bvb. myeloencefalopathie dat veroorzaakt wordt door het paarden herpesvirus type 1 en dat thans in België de belangrijkste virale oorzaak van dergelijke klinische symptomen is). Differentiële diagnosestelling van symptomen van het centrale zenuwstelsel op basis van klinische tekenen is in de praktijk niet gemakkelijk bij paarden. Om de eigenaars van paarden en de dierenartsen aan te moedigen om een etiologische diagnose op basis van een laboratoriumtest te laten stellen zou kunnen voorzien worden in een kostenvergoeding voor de diagnose (of in een systeem van kostenvergoeding in verschillende fasen al naargelang van de evolutie van de epidemiologische situatie, als de bewaking op een bepaald ogenblik moet worden opgedreven).
- De in het koninklijk besluit voorgestelde maatregelen bij verdenking en bij bevestiging van gevallen van West-Nijlkoorts bij paarden steunen op passieve (of klinische) bewaking (vaststelling van klinische symptomen door veehouders en dierenartsen). Het is echter zo dat tot 90 % van de met het West-Nijlkoortsvirus besmette paarden geen symptomen vertonen. Bij passieve bewaking bestaat dus het risico dat een eventueel opkomen van de ziekte niet tijdig wordt ontdekt. Ondanks de geringe gevoeligheid van de passieve opsporing, blijft zij volgens het Wetenschappelijk Comité toch een interessant hulpmiddel op voorwaarde dat het melden van verdenkingen efficiënt gebeurt. Passieve bewaking biedt, ondanks de geringe gevoeligheid, het voordeel dat ze algemeen is, d.w.z. het hele grondgebied bestrijkt.
Er kunnen nog andere methoden in overweging worden genomen om West-Nijlkoorts op te sporen:
 - epidemiologische bewaking bij vogels : zolang de ziekte niet aanwezig is, is een *ad random* uitgevoerde passieve epidemiologische bewaking op vogels niet kosten efficiënt. De gevoeligheid, en dus ook de kosten/baten-verhouding kunnen echter worden verbeterd door de epidemiologische bewaking toe te spitsen op gevoelige soorten zoals kraaiachtigen en roofvogels (zie lijst van het CDC, Center for Disease Control³), door ze te combineren met de epidemiologische bewaking voor aviaire influenza en/of met het ringen van vogels en/of als ze plaatsvindt op plaatsen met een groter risico zoals in opvangcentra. Er kan ook worden voorzien in een actieve bewaking met

³ URL: <http://www.vetmed.ucdavis.edu/whc/pdfs/wnvaffectedspecies.pdf>

- verklikkerdieren zoals bijvoorbeeld eenden, die bij besmetting seroconversie zullen vertonen ;
 - actieve epidemiologische bewaking van paarden door serologische screening en epidemiologische bewaking van vectoren zijn niet kosten efficiënt zolang de ziekte niet op het grondgebied voorkomt;
 - het is mogelijk dat het eerste geval van West-Nijlkoorts wordt vastgesteld bij mensen. Melding van klinische tekenen bij mensen is een onmisbaar hulpmiddel. Het ware interessant een gestructureerd systeem op te zetten voor het uitwisselen van informatie tussen het FAVV en de autoriteiten die bevoegd zijn voor de volksgezondheid, waarbij beide autoriteiten bij verdenking of bevestiging van de ziekte (bij mensen of bij dieren) elkaar informatie verstrekken, om eventueel een epidemiologisch onderzoek te kunnen uitvoeren (bijvoorbeeld in het gezin van de eigenaar van een positief getest bedrijf). Het is ook nodig dat artsen bewust worden gemaakt van de mogelijkheid dat West-Nijlkoorts opkomt en in kennis gesteld worden van de klinische symptomen bij mensen.
- Het gebruik van insecticiden ter bestrijding van vectorziekten wordt om de volgende redenen niet aanbevolen : (1) veel insecticiden zullen op Europees niveau worden verboden, (2) veel insecticiden zijn ondoeltreffend bij paarden, met name vanwege de transpiratie, (3) er bestaan veel gevallen van resistentie tegen insecticiden en (4) virale encefalitis kan (met uitzondering van de epizoötische varianten van VEE) niet worden overgedragen via paarden.
 - Artikel 15 van het ontwerp koninklijk besluit bepaalt dat het Agentschap, zodra het in kennis wordt gesteld van de aanwezigheid van die ziekten bij wilde dieren, de voor de wilde fauna bevoegde gewestelijke autoriteiten op de hoogte moet brengen. Het Wetenschappelijk Comité raadt aan dat het Agentschap die autoriteiten ook op de hoogte brengt wanneer het gevallen van die verschillende dierenziekten vaststelt bij gevoelige als huisdier gehouden dieren.

3. Conclusies

Het Wetenschappelijk Comité meent dat het ontwerp koninklijk besluit betreffende de bestrijding van infectieuze anemie bij paardachtigen en virale encefalitis bij paardachtigen moet worden gesplitst in twee afzonderlijke besluiten. De kenmerken van deze verschillende ziekten leiden immers tot verschillende maatregelen die moeten worden genomen bij vermoeden en/of bevestiging van de ziektes.

Het Wetenschappelijk Comité maakt een aantal opmerkingen waarvan de belangrijkste betrekking hebben op :

- het weglaten, in geval van virale encefalitis bij paardachtigen, van
 - het afmaken van de dieren,
 - de beperkingen op verplaatsingen,
 - het verbod om van virale encefalitis verdachte bedrijven te betreden waarbij de bevolking door de burgemeester echter wel in kennis moet worden gesteld, en
 - de beperkingsgebieden, evenwel met behoud van een zone voor epidemiologisch onderzoek.
- het anders definiëren van de beperkende maatregelen op verplaatsingen in geval van uitbraak van infectieuze anemie bij paardachtigen en het anders definiëren van het opheffen van de maatregelen in de beperkingsgebieden voor die ziekte;
- het anders definiëren van de samenstelling, de taken en de wijze van bijeenroepen van de groep van deskundigen.

Het Comité doet ook aanbevelingen die buiten het bestek van het koninklijk besluit vallen en betrekking hebben op West-Nijlkoorts (West Nile fever), met als belangrijkste :

- het aanmoedigen van de vroegtijdige opsporing en de melding van deze ziekte;
- de op gevoelige vogelsoorten toegespitste epidemiologische bewaking, en

- het uitwisselen van informatie tussen het Agentschap en de autoriteiten die bevoegd zijn voor de volksgezondheid.

Het Wetenschappelijk Comité vraagt om de twee nieuwe ontwerpen van koninklijk besluit opnieuw voor te leggen met het oog op een definitieve goedkeuring.

Voor het Wetenschappelijk Comité,

Prof. Dr. Ir. André Huyghebaert.
Voorzitter

Brussel, 10 april 2009

Referenties

Thiry E. Anémie infectieuse des équidés. In: Virologie clinique des équidés. Editions du Point vétérinaire, Paris, 2006, 169 pages, p. 125-132.

Thiry E. Encéphalite virales équine. In: Virologie clinique des équidés. Editions du Point vétérinaire, Paris, 2006, 169 pages, p. 95-101.

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden:

D. Berkvens, C. Bragard, E. Daeseleire, L. De Zutter, P. Delahaut, , K. Dewettinck, J. Dewulf, K. Dierick, L. Herman, A. Huyghebaert, H. Imberechts, P. Lheureux, G. Maghuin-Rogister, L. Pussemier, C. Saegerman, B. Schiffers, E. Thiry, M. Uyttendaele, T. van den Berg, C. Van Peteghem, G. Vansant.

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt het wetenschappelijk secretariaat en de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies. De werkgroep was samengesteld uit:

Leden Wetenschappelijk Comité	E. Thiry (verslaggever), C. Saegerman, R. Ducatelle, T. van den Berg,
Externe experts	S. Quoilin (ISP), P. Deprez (UGent), C. Letellier (CODA), H. Amory (ULg), E. Haubruge (FSAGX), S. Zientara (AFSSA)

Wettelijk kader van het advies

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8 ;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de wetgeving van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 27 maart 2006.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich te allen tijde het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.